

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Teze bakalářské práce

Statistická analýza dopravní společnosti OASA

Autor práce: **Michal Hlavatý**

Vedoucí práce: **Ing. Andrea Jindrová, Ph.D.**

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá statistickou analýzou autobusové dopravní společnosti OASA v letech 1992 – 2013. Délka časových období jednotlivých ukazatelů se liší podle dostupnosti potřebných dat. Cílem bakalářské práce je na základě analýzy vybraných ukazatelů zhodnotit vývoj společnosti, určit predikci a navrhnout možná doporučení.

V teoretické části práce jsou uvedeny a vysvětleny pojmy související s mezinárodní autobusovou dopravou a základní pojmy z podnikatelského prostředí obecně.

Vlastní práce je potom zaměřená především na statistickou analýzu sesbíraných dat stěžejních ukazatelů v mezinárodní autobusové dopravě, jako jsou ukazatele zejména z oblasti výnosů, nákladů a hospodářského výsledku. Tyto ukazatele jsou také zpracovány graficky a pomocí tabulek, ve kterých se nachází přehled základních statistických charakteristik. Dílčí výsledky těchto analýz jsou dále interpretovány a pomocí statistických modelů je určena predikce následujících dvou let.

V závěru práce je zhodnocen vývoj autobusové dopravní společnosti OASA a jsou zde navržena vhodná doporučení, která mohou vést ke zlepšení ekonomické situace společnosti

Klíčová slova

Autobusová doprava, konkurenceschopnost, obrat, predikce, časová řada.

Doprava zasahuje do každodenního života lidí na celém světě. V dnešním globalizovaném světě jsou kladeny stále vyšší nároky na dopravu, zejména jedná-li se o rychlost, bezpečnost a v neposlední řadě také hospodárnost. Stále se zvyšující ceny energií, pohonných hmot a nejrůznějších nákladů spojených s přepravou mají za následek stále zdražování celkové ceny dopravy. Ta se však díky veliké konkurenci v oblasti dopravy tlačí zpět a dopravním společnostem nezbývá nic jiného, než šetřit náklady jinde. Většinou se pak šetří zejména na úkor kvality vozového parku. Základem dobře fungující a prosperující dopravní společnosti je kvalitní vozový park, který v sobě zahrnuje nejen hmotné statky, ale také kvalitní a zkušené řidiče. V této situaci se dopravní společnosti ocitají mezi dvěma mlýnskými koly rostoucích nákladů a konkurenceschopností.

Cílem bakalářské práce je posouzení vývoje konkrétního subjektu autobusové dopravní společnosti OASA prostřednictvím statistické analýzy vybraných ukazatelů. Na základě dosažených výsledků z provedených analýz bude určena predikce a navržena doporučení, která mohou vést ke zlepšení ekonomické situace a prosperity dopravní společnosti, mimo jiné ve vztahu ke konkurenceschopnosti subjektu v oblasti dopravy.

Bakalářská práce byla rozdělena na část teoretickou, kde byly vysvětleny základní pojmy v oblasti podnikání v autobusové dopravě a na praktickou část kde bylo hlavním cílem popsání vývoje vybraných ukazatelů, stanovení jejich budoucího vývoje a navržení možných návrhů a doporučení, které by přispěly ke zlepšení ekonomické situace dopravní společnosti. Byla zde provedena analýza časových řad celkových výnosů, celkových nákladů a hospodářského výsledku v letech 1992 – 2013. A dále pak analýzy dílčích ukazatelů výnosových položek, jako jsou ročně ujeté kilometry a cena za jeden kilometr a nákladových položek, jako jsou náklady na pohonné hmoty, mzdy a leasing, které byly analyzovány v časových řadách let 2003 – 2013. Výsledky těchto analýz byly dále interpretovány a byla určena predikce následujících dvou let. Pro analýzu dat jednotlivých ukazatelů jsou zde použity vybrané statistické metody, které jsou dále zpracovány v programu IBM SPSS Statistica 22, Microsoft EXCEL a doplněné vlastními výpočty.

Ze zjištěných výsledků analýzy výnosů je patrné, že po roce 2008 se hluboce propadly a v následujících letech výnosy stagnují a pohybují se pod celkovým průměrem. Pokles výnosů od roku 2009 lze přičíst zejména z důvodu hlubokého poklesu počtu ujetých kilometrů, který byl zapříčiněn především rostoucí konkurencí mezi autobusovými dopravci a tím i velkým tlakem cestovních kanceláří na cenu za kilometr a zároveň nižším zájmem o pobytové zahraniční zájezdy ze strany klientů cestovních kanceláří. Zlomovým okamžikem v té době byla i prohlubující se hospodářská krize a nastávající dlouhodobá recese, která měla negativní dopad především na celkový počet ročně ujetých kilometrů a z nich vyplývajících výnosů. Taktéž predikce celkových výnosů a počet ročně ujetých kilometrů na roky 2014 a 2015 vykazují mírný pokles a podprůměrné hodnoty. Zabránit trendu klesajícího obratu by měla pomoci snaha, zaměřit činnost autobusové dopravy zejména na cestovní kanceláře nabízející klientům převážně poznávací zájezdy a dále se snažit o

navázání spolupráce s nejrůznějšími institucemi, jako jsou školy, dětské sbory a jiné kolektivy, které pořádají skupinové zájezdy.

Z výsledků analýzy nákladů vyplývá, že mají stejně klesající trend jako výnosy a to především z důvodu snížení objemu přeprav v podobě počtu ujetých kilometrů. Snížení celkového objemu práce se také projevilo na snížení mzdových nákladů zaměstnanců (řidičů), kteří z důvodu úbytku pracovních cest dostávají také nižší platy. Tato situace úzce souvisí s problémem dopravce udržet si kvalitního a profesionálního řidiče. Proto jednou z nejdůležitějších priorit mzdové politiky podniku by mělo být rozvážné a citlivé finanční ohodnocení zaměstnanců. Největším nákladem v dopravní společnosti jsou leasingové náklady, které jsou oproti provozním nákladům konstantní a jejich výše se mění pouze počtem uzavřených leasingových smluv. Takto „neflexibilní“ náklad je bohužel někdy příčinou negativně se projevujícího hospodářského výsledku. Zabránění stavu, kdy celkové náklady díky vysokým leasingovým nákladům převyší celkové výnosy lze zejména vyvarováním se souběhu dvou a více leasingů.

Z analytické části výsledku hospodaření je patrné, že se hospodářské výsledky dopravní společnosti promítaly jak do kladných, tak do záporných hodnot. Důvodem takových výkyvů je zejména fakt, že výnosy z důvodu konkurenčního tlaku na ceny za kilometr jsou nízké a celkové náklady spojené s podnikáním v dopravě jsou velice vysoké, takže rozdíl mezi výnosy a náklady, respektive zisk je tak nízký, že jakékoliv neočekávané snížení výnosů a neočekávaně zvýšené výdaje a náklady dostanou hospodářský výsledek do mínusových čísel. Bohužel tento stav hospodářských výkyvů je v podnikání v oblasti zahraniční autobusové dopravy v podstatě běžným jevem. Takto vzniklý nesoulad mezi výnosy a náklady se pak velice často řeší vystavením zálohových faktur již objednaných přeprav příštího období. Finanční prostředky z uhrazených zálohových faktur pak zvýší celkovou platební schopnost podniku v době ztráty a to zejména v oblasti provozního kapitálu a cash flow.

Závěrem lze konstatovat, že provedené analýzy ukázaly vážné nedostatky, kterými by se měla společnost zabývat a snažit se o jejich odstranění, tak aby se její obrat opět přiblížil k hodnotám před počátek finanční krize.

Základní literatura

- 1) EISLER, Jan. *Ekonomika dopravních služeb a podnikání v dopravě*. Praha: Oeconomica, 2008, 151 s. ISBN 978-80-245-1416-1
- 2) MELOUN, Milan, MILITKÝ, Jiří. *Interaktivní statistická analýza dat*. Praha: Karolinum, 2012, 960 s. ISBN: 978-80-246-2173-9
- 3) MILETÍN, Jiří. *Podnikání v silniční dopravě*. Žilina: Poradce podnikatele, a. s., 1995, 112 s. ISBN 80-85437-20-1
- 4) SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil. *Statistické metody II*. Praha: ČZU, 2009, 107 s. ISBN: 978-80-213-1736-9